

Пояснювальна записка

Модельну навчальну програму (далі - МНП) із зарубіжної літератури для 8 класу закладу загальної середньої освіти з українською мовою навчання розроблено відповідно до Закону України «Про освіту» (2017 р.), Закону України «Про загальну середню освіту» (2020 р.), Державного стандарту базової середньої освіти (затверджений постановою Кабінету Міністрів від 30 вересня 2020 р. № 898). Ця програма є складовою частиною типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти (затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 19 лютого 2021 р. № 235).

Пропоновану МНП зорієнтовано на реалізацію загальної мети мовно-літературної галузі, сформульованої в Державному стандарті базової середньої освіти так: «Метою мовно-літературної освітньої галузі є розвиток компетентних мовців і читачів із гуманістичним світоглядом, які володіють українською мовою, читають інформаційні і художні тексти, зокрема класичної та сучасної художньої літератури (української та зарубіжної), здатні спілкуватися мовами корінних народів і національних меншин, іноземними мовами для духовного, культурного та національного самовираження та міжкультурного діалогу, для забезпечення емоційно-чуттєвого досвіду, творчої самореалізації, формування ціннісних орієнтацій і ставлень».

Відповідно до мети для базового навчання визначають такі завдання:

- залучати учнів до читання художньої літератури, розширювати коло їхніх читацьких уподобань за рахунок перлин світового красномовства;
- вчити школярів опрацьовувати художню літературу як засіб пізнання історії, навколишнього світу та особистості;
- передати уявлення про загальну логіку перебігу історії літератури від давнини до сьогодення;
- знайомити учнів з найвизначнішими літературними напрямками та поглиблювати їхні знання про літературні жанри та художні засоби;
- розвивати вміння школярів аналітично читати художні тексти, сприймати й використовувати у безпосередній життєвій діяльності відтворені в літературі моральні цінності та оцінки, а також висловлювати власну думку щодо прочитаного;
- розвивати критичне та абстрактне мислення, а також естетичний смак;
- удосконалювати рівень володіння українською мовою, а також спілкування й читання іноземними мовами;

- виховувати толерантність до думок інших людей, зокрема представників інших культур та традицій, а також зміцнювати здатність до міжкультурного діалогу.

Концепція запропонованої МНП із зарубіжної літератури для 8 класу закладу загальної середньої освіти спирається на низку положень, які відповідають сучасним викликам літературної освіти.

1. Особистісний підхід («учнецентризм»), який передбачає передусім спрямованість навчального процесу на всебічний розвиток особистості учня/учениці, творчий розвиток і забезпечення можливостей для самореалізації учня/учениці на врахування вікових особливостей школярів.

2. Естетичний принцип. Художня досконалість творів, їхнє значення для розвитку світової культури та формування ціннісних орієнтирів – один із найважливіших критеріїв включення того чи того тексту до НМТ.

3. Поєднання класичної та сучасної літератури. Художні твори, що увійшли до НМТ, належать до шкільного літературного канону, тобто до сукупності текстів, які вже понад чверть століття вивчаються в українських школах і пройшли випробування часом. Водночас є нагальна потреба осучаснити й розширити шкільний літературний канон за рахунок тих творів світового письменства, які ще не здобули сталої наукової оцінки, але припали до душі юним читачам.

4. Репрезентативний принцип. На відміну від предмета «Українська література», який охоплює найзначніші періоди та постаті рідної літератури, предмет «Зарубіжна література» вибірково знайомить з репрезентативними взірцями різної тематики, жанрів, національних традицій тощо.

5. Підсилений етичний складник. Цей принцип у пропонованій МНП зумовлено тим, зі збільшенням свобод у суспільстві зростає потреба посилити відповідальність особистості за власний моральний вибір. І саме літературні твори з порушеними в них моральними питаннями та проблемами, дослідженням людських характерів, взаємин та суспільного життя надає для такого виховання величезні можливості, зокрема і для виховання толерантності й гуманізму. З огляду на те, що християнство має фундаментальне значення для розвитку європейської та української культури та моральних цінностей, а більшість включених до програми творів слов'янських, європейських та американських авторів у той чи той спосіб пов'язані з християнською моральною системою та образністю, до програми було введено рубрику «Біблія – духовна скарбниця людства», у якій звертається увага учнів на використання біблійних образів у світовій художній літературі та інших видах мистецтва.

6. Розширений українознавчий компонент. Традиційний для предмета «Зарубіжна література» українознавчий компонент у пропонованій МНП суттєво розширюється й концептуально доповнюється. По-перше, як і в попередніх програмах, твори зарубіжної літератури подаються у перекладах українською мовою, що збагачує українську мову учнів. По-друге, пропонована МНП включає тексти іншомовних авторів, які народились, певний час та/або все життя жили на українських територіях. Вивчення їхньої творчості слід розглядати не лише з точки зору естетичної значущості їхніх творів, а й з огляду на їхню належність багатокультурної спадщини України. Саме тому до МНП включено твори іншомовних письменників, пов'язаних з Україною. Слід наголосити. Що такі автори поєднують Україну зі світом, несуть своє уявлення про неї в інші культури.

7. Інтердисциплінарний потенціал курсу. Варто зазначити, що сучасна гуманітаристика, а також вища й шкільна освіта розвиваються в міждисциплінарній парадигмі. З огляду на це в НП враховано:

- ✓ зв'язок з предметом «Українська література», який реалізується через порівняння текстів, дослідження численних контактів українських авторів із зарубіжними, ознайомлення з працею майстрів перекладу та роботами дослідників української та зарубіжної літератур;
- ✓ перетини між українською та зарубіжною літературами у межах рубрики «Література рідного краю», репрезентованої творами регіональних письменників, які писали мовою національних меншин;
- ✓ зв'язок з вивченням іноземних мов, передусім за рахунок доручення уривків з оригіналів;
- ✓ зв'язок із всесвітньою історією та історією культури, що дозволяє вибудувати історико-культурний контекст художніх творів, що вивчаються;
- ✓ зв'язок літератури з різними видами мистецтва, що суттєво доповнює культурологічний контекст;
- ✓ зв'язок літератури з предметами природознавчого та суспільствознавчого циклів.

8. Академічна свобода вчителя. Можливості для її реалізації в рубриках НП як на рівні добору художніх творів («Зміст навчального предмета»), так і на рівні «видів навчальної діяльності».

НП містить пояснювальну записку та основну частину, у якій представлено очікувані результати навчання, зміст навчального предмета та види навчальної діяльності.

У рубриці «Очікувані результати навчання» (ОРН) враховано «Методичні рекомендації для розроблення модельних навчальних програм», згідно з якими ОРН – «це компетентності, яких набувають учні на певному етапі

освітнього процесу» та які «відображають обов'язкові результати навчання (загальні, конкретні орієнтири для оцінювання) з відповідної освітньої галузі, визначеної Державним стандартом базової середньої освіти».

У рубриці «Зміст навчального предмета» представлено теми основних розділів, короткі анотації до них, рекомендоване коло читання та додаткові орієнтири для вчителя, що стосуються теорії літератури, культурного контексту, між предметних зв'язків та українознавчого потенціалу предмету. Цей змістовий компонент програми вибудовано на основі концентричного принципу, доповненого лінійними елементами: програма починається з літературних явищ давнини й завершується творами другої половини ХХ - початку ХХІ ст.

Матеріал розділу викладено від теми до теми, в яких запропоновані твори, обов'язкові до читання.

Услід за пропонованими текстами даються додаткові орієнтири для вчителя:

- теорія літератури (ТЛ), де подано терміни, що дасть змогу опанувати матеріал предмета «Зарубіжна література»;
- культурний контекст (КК) висвітлює передусім зв'язки літератури з іншими видами мистецтва та явищами культури (пов'язаний із загальною культурологічною орієнтацією предмета);
- між предметні зв'язки (МЗ) – рубрика, що вияскравлює зв'язки літературної теми з матеріалом інших навчальних предметів;
- український мотив (УМ) – рубрика, що розкриває українознавчий потенціал предмета: зв'язки зарубіжних письменників з Україною, майстерність українських перекладачів, твори іншомовних авторів, біографічно пов'язаних з українськими територіями тощо.

Види навчальної діяльності враховують традиції вітчизняної методики й включають, окрім завдань для фронтальної, групової, парної та індивідуальної роботи, також елементи онлайн-діяльності. Різноманітні види навчальної діяльності забезпечують оптимальне наближення навчального матеріалу до учня і допомагають досягти очікуваних результатів навчання.

Отже, структурні компоненти програми взаємопов'язані: очікувані результати навчання досягаються в процесі вивчення відповідних художніх текстів за допомогою рекомендованих видів навчальної діяльності.

Загалом програма спрямована на те, аби поєднати наявний досвід викладання зарубіжної літератури з концептуальними засадами та стратегіями Нової української школи, а вироблений вітчизняною методикою інструментарій – із сучасними європейськими підходами.

8 клас

Рекомендовано 1,5 години на тиждень (52,5 години на рік)

Очікувані результати навчання	Зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
Вступ		
Учень/учениця: 1) <i>Сприйняття та комунікація:</i> свідомо застосовує прийоми активного слухання; відповідає на запитання за змістом почутого повідомлення, акцентуючи увагу на важливих деталях; формулює уточнювальні запитання до почутого для його розуміння; коментує інформацію (зокрема частково неповну), сприйняту з одного чи кількох джерел; коментує окремі аспекти форми почутого повідомлення (літературні твори, що розкривають пізнання світу й людини). 2) <i>Читання, аналіз, інтерпретація:</i> застосовує різні види критичного читання текстів науково-публіцистичного стилю, зокрема фрагментарних; використовує різні складники друкованого чи цифрового текстового джерела інформації для створення власного висловлювання про пізнання світу й людини в літературі. 3) <i>Висловлювання думок:</i> передає зміст прочитаного, узагальнюючи, скорочуючи, доповнюючи словесно, спираючись на	Пізнання світу й людини в літературі. Художня література як засіб пізнання світу. Наукові знання й художня картина світу. Літературні мандрівки у просторі та часі. Художнє засвоєння внутрішнього світу людини. ТЛ. Поглиблення понять «художній образ», «внутрішній світ», «художня картина світу», жанр літературних мандрівок КК. Пізнання світу та людини в мистецтві. Мандрівки в різних видах мистецтва УМ. Окремі приклади з української літератури до теми МЗ. Література та географія, історія, астрономія, природознавчі науки	1) <i>Сприйняття та комунікація:</i> Аудіювання вступної інформації; переказ прочитаного тексту (стисло, докладно, вибірково, з творчим завданням, з уточненням, резюмуванням та іншим); формулювання запитань до почутого/ прочитаного/ переглянутого (індивідуально, в парах, групах); дискусія про художню літературу як засіб пізнання світу, різницю між науковими знаннями і художньою картиною світу; перегляд слайд-презентації щодо літературних мандрівок у просторі і часі. 2) <i>Читання, аналіз, інтерпретація:</i> Читання (індивідуальне, вибіркоче та ін.); усний і письмовий переказ почутого/ прочитаного/ переглянутого (індивідуально, в парах, групах); створення власного висловлювання про моральні цінності в літературних творах; перетворення текстової інформації на візуальну (таблиця, схема, діаграма тощо); виконання завдань, спрямованих на опанування змісту літературних понять «художній образ», «внутрішній світ», «художній переклад»; поняття «художня картина світу», жанр літературних мандрівок. 3) <i>Висловлювання думок:</i> Нотування почутого/ прочитаного/ переглянутого;

власний читацький досвід; обстоює власну позицію щодо порушеної проблеми пізнання світу й людини у літературному зображенні, підкріплюючи їх аргументами та наводячи доречні приклади. 4) <i>Мова та мовлення:</i> аналізує окремі літературні явища в усному мовленні, текстах і робить висновки щодо функціонування та доцільності використання певних літературних тем і компонентів.		складання інфографіки за поняттями літературних мандрівок, художнього перекладу; складання та обговорення переліків творів для читання про мандрівки у просторі та часі, художнє засвоєння внутрішнього світу людини. 4) <i>Мова та мовлення:</i> Аналіз окремих мовних явищ в усному мовленні, прочитаних текстах; застосування в мовленні літературознавчих термінів («художній образ», «внутрішній світ», «художній переклад», «художня картина світу», жанр літературних мандрівок).
Тема 1. Біблія – духовна скарбниця людства		
Учень/учениця 1) <i>Сприяння та комунікація</i> свідомо застосовує прийоми активного слухання; відповідає на запитання за змістом почутих/ прочитаних біблійних оповідей, акцентуючи увагу на важливих деталях; обговорює актуальність почутого/ прочитаного тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту), зв'язок тексту із ситуацією спілкування; переказує біблійні оповіді Старого і Нового Заповіту докладно, стисло, вибірково, акцентуючи увагу на змісті в цілому, на окремих важливих деталях або фрагментах відповідно до мети і ситуації спілкування; окреслює тематику і проблематику почутого/ прочитаного повідомлення, художнього тексту, медіа тексту для подальшої інтерпретації; виявляє важливі деталі почутого повідомлення (зокрема, художнього тексту, медіатексту) для ілюстрування власного розуміння почутого; самостійно складає і komponує складний план, доцільно використовує цитати, умовні позначення, символи тощо; 2) <i>Читання, аналіз, інтерпретація:</i> співвідносить зміст сприйнятого лінійного тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту), з	1.1. Зі Старого Заповіту Пророк Мойсей – духовний вождь і політичний лідер єврейського народу. Чудесне спасіння Мойсея; захист співвітчизників і втеча. Неопалима купина й покликання Мойсея. Гора Синай і отримання десяти заповідей; їхній зміст. Символічне значення сюжетів про золотого тельця та блукання єврейського народу пустелею. Вірність Мойсея Богу; його турбота про народ, сміливість, мужність, жертвність, готовність відстоювати правду Божу. Образ Мойсея в європейській культурі. 1.2. З Нового Заповіту Учні Ісуса Христа; ставлення Христа до них. Образ апостола Петра в оповіді про ходіння Ісуса по воді; символічний зміст цього сюжету. Апостол Андрій Первозваний; його проповідь на українських теренах і передбачення християнського Києва. Образ Христа в епізодах в'їзду до Єрусалима та під час молитви в Гетсиманському саду.	<i>1) Сприйняття і комунікація</i> Аудіювання інформації, біблійних переказів та притч; переказ прочитаного тексту (стисло, докладно, вибірково, з уточненням, розвитком думки, емоційним повтором, уточненням, резюмуванням та іншим); формування запитань до прочитаного / почутого/ переглянутого (індивідуально, в парах, групах); перегляд слайд-презентацій на сюжети Старого та Нового Заповіту; виступ щодо тематики окремих біблійних переказів розгорнутий, логічно структурований, обґрунтований прикладами з прочитаних творів; складання і komponування складного плану; завдання на аналіз деталей. <i>2) Читання, аналіз, інтерпретація</i> Читання (вголос, мовчки, індивідуальне, ланцюжком, вибіркоче, виразне, оглядове, навігаційне та інші); усний та письмовий переказ почутого / прочитаного/ переглянутого (індивідуально, в групах, парах); виконання завдань на порівняння (біблійних переказів та ілюстрацій до них, біблійних переказів та знятих на їх основі кінострічок або мультиплікаційних стрічок, образів Петра та Юди); характеристика біблійних персонажів (Мойсей, апостоли Христа, Юда); створення власного висловлювання про моральні цінності в біблійних створах з врахуванням зв'язків з українською культурою та мистецтвом; створення за допомогою цифрових ресурсів власного

історичним, соціокультурним, мистецьким контекстом та сучасністю; коментує власні почуття під час читання текстів Біблії (зокрема науково-публіцистичного, художнього тексту, медіатексту) і враження від прочитаного, аналізує вплив виражальних засобів на емоційно-естетичне сприйняття тексту; характеризує поведінку та причини виникнення емоційного стану літературних персонажів, коментує їх вчинки та висловлювання; використовує різні ресурси, зокрема цифрові, для розширення кола читачьких інтересів, аналізуючи християнські мотиви в літературі і мистецтві, демонструючи навички критичного мислення; <i>3) Висловлювання думок:</i> передає зміст прочитаного з кількох джерел, узагальнюючи, скорочуючи, доповнюючи словесно інформацію; записує власне мовлення, використовуючи у разі потреби відповідні прийоми оптимізації викладу думок (різні графічні прийоми, скорочення, виділення тощо) та засоби мовної виразності; організовує, проводить дискусію (онлайн-дискусію), бере участь в обговоренні суспільно важливих проблем, порушених в біблійних переказах; складає та оформлює власні тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) різних типів, стилів і жанрів відповідно до усталених словотвірних, лексичних, орфографічних, граматичних, пунктуаційних, стилістичних норм; визначає переваги і недоліки власних написаних текстів і планує власний навчальний розвиток з урахуванням аналізу допущених помилок; <i>4) Мова та мовлення:</i> аналізує окремі мовні явища в біблійних переказах і робить висновки щодо функціонування та доцільності використання певних мовних одиниць; взаємодіє з іншими особами, використовуючи твори	Зречення Петра та його каяття. Зрада Юди та його покарання. Зустріч Христа з апостолами після Воскресіння; апостол Фома. Біблійні «вічні образи». ТЛ. Поглиблення понять «вічні образи», «мотив», «символ» КК. Постать Мойсея в літературі (А.де Він'ї), образотворчому мистецтві («Мойсей» Мікеланджело) та музиці (опера «Мойсей у Єгипті» Дж.Россіні). Євангельські персонажі в живописі («Апостол Петро» П.П.Рубенса, «Гетсиманський сад» Ель Греко, «Арешт Ісуса» та «Зречення Петра» Мікеланджело і Караваджо, «Поцілунок Юди» Джотто, Караваджо та ін.) УМ. Андрій Первозванний як перший благовісник Євангелія Христового на землях України. Пам'ятник Апостолу Андрію в Херсонесі. Андріївська церква (собор Андрія Первозванного) у Києві. Скульптура Ісуса Христа в Гетсиманському саду на куполі каплиці Боїмів у Львові	повідомлення або презентації про християнські мотиви в літературі і мистецтві; виконання завдань, спрямованих на опанування змісту літературознавчих понять (поглиблення понять «вічний образ», «мотив», «символ»). <i>3) Висловлювання думок:</i> Перетворення текстової інформації на візуальну (таблиця, схема, діаграма, нотатки тощо); створення власного недійного продукту (скрайбінг, малюнок тощо) на підставі прочитаних біблійних оповідей; створення власного письмового тексту (розгорнута відповідь на питання); аналіз власних написаних текстів, редагування написаного; дискусія (онлайн-дискусія) за прочитаними біблійними переказами з обговоренням порушених в них проблем. <i>4) Мова та мовлення:</i> Аналіз та використання окремих мовних явищ в прочитаних текстах (біблійні крилаті вислови – неопалима купина, золотий телець, блукання пустелею сорок років, сад Гетсиманський, зрада Юди, тридцять срібняків тощо); пошук ключових слів та опорних словосполучень для власного висловлювання; відгук про твір мистецтва за біблійними мотивами; застосування в мовленні літературознавчих термінів («вічний образ», «мотив», «символ»).
---	--	--

мистецтва для створення власних текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів)		
Тема 2. Пізнання світу й людини в далеких мандрівках		
Учень/учениця <i>1) Сприйняття та комунікація:</i> свідомо застосовує прийоми активного слухання; відповідає на запитання за змістом почутих/ прочитаних творів про пізнання світу й людини у далеких мандрівках, акцентуючи увагу на важливих деталях, зокрема художніх деталях у художньому тексті; обговорює актуальність, жанрово-родову належність почутих або прочитаних творів Гомера, М.де Сервантеса, Д.Дефо, Дж.Свіфта, Ж.Верна, їх ідейно-тематичні та загальні естетичні особливості, зв'язок тексту із ситуацією спілкування та художнього тексту з певною епохою, творчістю митця; переказує сюжет почутих/ прочитаних ключових епізодів, вибраних епізодів, окремих розділів творів (докладно, стисло, вибірково, творчо, акцентуючи увагу на змісті в цілому, на окремих важливих деталях або фрагментах) відповідно до мети і ситуації спілкування; самостійно складає і komponує складний план, дає характеристику персонажів літературного твору, доцільно використовуючи цитати, скорочення, умовні позначення, символи тощо; окреслює тематику і проблематику почутого/ прочитаного повідомлення, літературних творів, медіа тексту для подальшої інтерпретації; аналізує жанрові, стильові, естетичні та мовні особливості творів Гомера, М.де Сервантеса, Д.Дефо, Дж.Свіфта, Ж.Верна та їх перекладів; розпізнає основні факти і судження про них, вирізняє авторські інтерпретації, розуміє аргументацію, коментує підтекст почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту); визначає достовірність, новизну, несуперечливість зображення в літературних творах, відповідність	2.1. Довгий шлях додому Гомер (бл.VIII – VII ст.до н.е.) 3 «Одіссеї». Циклоп Поліфем. Між Сцилою і Харибдою. Острів сирен. Повернення додому. Давньогрецькі міфи та їхнє значення для античної культури. Найдавніші літературні обробки давньогрецьких міфів. Гомер – легендарна особистість античної культури. «Одіссея» Гомера – поетична пам'ятка античної доби. Загальна характеристика сюжету «Одіссеї». Світ, який пізнає Одіссей у мандрах. Випробування характеру Одіссея. Символічний зміст повернення Одіссея додому. Фантастичні елементи в гомерівському епосі. Одіссей як «вічний образ». ТЛ. Поняття «міфологічний цикл», «гекзаметр». Поглиблення поняття «міф» КК. Образи «Одіссеї» у живописі та кіно екранізаціях. УМ. Борис Тен – майстер українського перекладу «Одіссеї» Гомера. Мотиви гомерівської «Одіссеї» в архітектурі Національного дендрологічного парку «Софіївка». МЗ. Література та історія культури, етнографія 2.2. У пошуках ідеалу	<i>1) Сприйняття та комунікація:</i> Аудіювання інформації про авторів літературних творів, художніх творів про пізнання світу й людини у далеких мандрівках, переказ прочитаного тексту (стисло, докладно, вибірково, з творчим завданням (ввести в зміст елементи опису, роздуму; розгорнути діалог з питання, що міститься в тексті), з уточненням, розвитком думки, емоційним повтором, уточненням, резюмуванням та іншим) (детально), вибірково, з творчим завданням (ввести в зміст елементи опису, роздуму, додаткової розповіді; розгорнути монолог або діалог з питання, що міститься у тексті); формування запитань до почутого/ прочитаного/ переглянутого (індивідуально, в парах, групах); перегляд слайд-презентації про короткі відомості про авторів творів з зазначеної теми: Гомера, М.де Сервантеса, Ж.Верна, Д.Дефо, Дж.Свіфта; виступ щодо тематики та проблематики творів пізнання світу й людини від античності до наукового пізнання та передбачень XIX ст. (розгорнутий, логічно структурований, обґрунтований прикладами з прочитаних творів); складання і komponування складного плану, в тому числі і з використанням цитат; характеристика літературних персонажів з прочитаних творів (Одіссей, Дон Кіхот, капітан Немо та інші) з обґрунтуванням цитатним матеріалом; характеристика особливостей суспільства та цивілізації, зображених в літературному творі (Ліліпутія та її звичаї, за межами цивілізації тощо); порівняльна характеристика літературних персонажів (Дон Кіхот і Санчо Панса, Робінзон і П'ятниця, Гуллівер і ліліпути); виконання завдань на порівняння (літературного твору та ілюстрації до нього, літературного твору й знятої на його основі кінематографічної або мультиплікаційної стрічки); власне висловлювання з використанням засобів художньої виразності.

своїм переконанням, поглядам; характеризує роль, виразальні можливості та вплив на слухача (адресата) важливих деталей, зокрема художніх, почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту); доречно використовує цитати з різних джерел (зокрема художніх текстів, медіатекстів) для підтвердження та увиразнення власних поглядів, ідей, переконань; використовує різні засоби художньої виразності у власному мовлені, обґрунтовуючи доцільність їх вибору. 2) <i>Читання, аналіз, інтерпретація:</i> застосовує різні види критичного читання художніх текстів; визначає специфіку складників структури текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів) різних родів і жанрів, а також особливості міжродових і міжжанрових утворень; співвідносить зміст літературних творів з історичним і соціокультурним контекстом, світоглядною позицією автора; коментує та обґрунтовує актуальність порушених в одному чи кількох текстах проблем з урахуванням особистого досвіду та культурно-історичного контексту; розмежовує в тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті) фактичну історичну інформацію, суб'єктивні судження та прихований підтекст, наводить аргументи для спростування або підтвердження суджень, коментує підтекст, наводить приклади з особистого та суспільного досвіду; проекціює емоційно-чуттєвий досвід персонажів літературних творів на власну поведінку, переконання, ставлення та цінності; обґрунтовує думку щодо естетичної та мистецької цінності прочитаних текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів) у культурно-історичному контексті з урахуванням взаємозв'язків української та інших національних культур;	Мігель де Сервантес Сааведра (1547 - 1616) Премудрий гідальго Дон Кіхот з Ламанчі Стислі відомості про автора. «Премудрий гідальго Дон Кіхот з Ламанчі» - пародія на середньовічні лицарські романи. Прагнення змінити світ на краще як спонука мандрівок Дон Кіхота й Санчо Панси. Боротьба зі злом; реальний та ілюзорний світи в романі. Антитеза в зображенні Дон Кіхота і Санчо Панси. Риси характерів обох персонажів. Дон Кіхот і Санчо Панса – «вічні образи» світової літератури. 2.3. Відновити цивілізацію і зберегти себе Даніель Дефо (бл.1660 - 1731) Робінзон Крузо Стислі відомості про автора. Історія створення роману «Робінзон Крузо». Етапи вибудовування цивілізації на безлюдному острові. Робінзон як будівничий європейської цивілізації. Пафос віри в людину, в її волю до перетворення світу, розум і практичний досвід. Робінзон і П'ятниця. Алегоричний зміст твору. Християнські мотиви в романі. 2.4. Фантастичні мандрівки й сатиричне викриття дійсності Джонатан Свіфт (1667-1745) Мандри Гуллівера	2) <i>Читання, аналіз, інтерпретація:</i> Читання (вголос, мовчки. Індивідуальне, ланцюжком, вибіркове, виразне, прогнозоване, за ролями та ін.); усний та письмовий переказ почутого/ прочитаного/ переглянутого (індивідуально, в парах, групах); коментування прочитаних творів, власних вражень від прочитаного («хмари тегів», пост в соціальні мережі, плакат, буктрейлер, скрайбінг, постер, плакат та інше); порівняння оригіналів та перекладів творів або уривків, жанрових особливостей, тематики, проблематики творів; розпізнавання композиційних прийомів створення літературного персонажа; зображувально-виразальні засоби (антитеза, гіпербола, метафора, епітет, порівняння, символ тощо); вправи за інтерактивними технологіями («Ажурна пилка», «Акваріум», «Броунівський рух», «Займи позицію» та інші); створення власних альтернативних варіантів розвитку подій в прочитаних творах; створення за допомогою цифрових ресурсів власного повідомлення або презентації про відображення сюжетів Гомера, М.де Сервантеса, Д.Дефо, Дж.Свіфта, Ж.Верна в літературі і мистецтві; виконання завдань, спрямованих на опанування змісту літературознавчих понять («міфологічний цикл», «гекзаметр», «памфлет», «пародія», «гротеск», поглиблення поняття «міф» «антитеза», «роман», «гумор», «сатира», «вічний образ», «наукова фантастика»). 3) <i>Висловлювання думок:</i> Створення проектів (літературні, дослідницькі, театральні тощо); уявні заочні та віртуальні екскурсії; перетворення текстової інформації на візуальну (таблиця, схема, діаграма тощо); складання реферату, тез; інтерв'ю з літературним героєм; створення репортажів з уявних подорожей та зустрічей; доповнення/ змінювання/ створення діалогів та монологів або переробка монологів в діалоги та діалогів в монологи; створення власного письмового мовлення (характеристика персонажу, порівняльна характеристика персонажів, роздум про порушені в
---	---	--

знаходить спільне і різне в прочитаних творах за тематикою, проблематикою, стилем, мовним оформленням, структурою, часом створення тощо; розпізнає в тексті прочитаних творів зображувально-виражальні засоби, ознаки авторського стилю; характеризує особливості структури художнього тексту, визначаючи функції та роль композиції, мовних засобів у ньому; коментує власні почуття під час читання творів і враження від прочитаного, аналізує вплив виражальних засобів на емоційно-естетичне сприйняття тексту; пропонує варіанти інтерпретації образів, подій і ситуацій у текстах (зокрема художніх текстах, медіатекстах), зважаючи на потенційну множинність прочитання в різних контекстах; використовує різні ресурси, зокрема цифрові, для розширення кола читачьких інтересів, демонструючи навички критичного мислення; створює текст на основі кількох графічних джерел інформації, аналізуючи, порівнюючи, систематизуючи, узагальнюючи та оцінюючи її; на основі прочитаного створює власний або колективний медійний продукт; 3) <i>Висловлювання думок:</i> передає зміст прочитаного з декількох джерел, узагальнюючи, скорочуючи, доповнюючи словесно інформацію (реферат, тези, тощо); записує власне мовлення, використовуючи у разі потреби відповідні прийоми оптимізації викладання думок (різні графічні прийоми, скорочення, виділення тощо) та засоби мовної виразності; створює та презентує тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) різних типів, стилів, жанрів на актуальну самостійно визначену тематику; оформлює власне висловлення з дотриманням принципів академічної доброчесності; організовує та проводить дискусію (онлайн-дискусію), бере участь в обговоренні суспільно важливих проблем, порушених в текстах історичних	Стислі відомості про автора. Памфлети Свіфта. Побудова сюжету сатирично-фантастичного роману «Мандри Гуллівера». Алгоритм змислу мандрівок героя; суспільно-політична спрямованість Свіфтової сатири. Суспільні та людські вади у дзеркалі країни ліліпутів. Функції гротеску та фантастичних елементів у творі. Специфіка Свіфтового гуманізму. 2.5. Подорожі й наукові передбачення Жуль Верн (1828-1905) 20 тисяч лье під водою Стислі відомості про автора. Жуль Верн – засновник жанру «роману науки» та творець серії «Незвичайні пригоди». Сутність головного конфлікту та центральні персонажі роману «20 тисяч лье під водою». Причини втечі капітана Немо до підводного світу; критика антигуманного суспільства, побудованого на загарбництві, наживі, експлуатації слабкіших. Бунт Немо проти жорстокої колоніальної політики. Внутрішня шляхетність, прагнення справедливості й свободи, мужність та інші риси характеру капітана Немо. Втілення жульєрнівського типу вченого в образі П'єра Аронакса. Підводний світ у романі. Поєднання пригодницького та наукового компонентів у творі; наукові передбачення Жуль Верна. ТЛ. Поняття «пародія», «памфлет»,	прочитаних творах проблеми); завдання на застосування пародії, антитези, гумористичних і сатиричних прийомів, відгук про твір мистецтва за мотивами прочитаних творів; дискусія за проблематикою; аналіз власних написаних текстів або висловлювання, редагування написаного. 4) <i>Мова та мовлення:</i> Аналіз окремих мовних явищ в прочитаних текстах (символи, фразеологізми, крилаті вислови); складання асоціативної хвилі, ментальної карти, щоденника подвійних записів та інших вправ за різноманітними стратегіями, зокрема в технології критичного мислення (сенкан, діаманта, фішбоун, «шість капелюхів» та інші); аналіз та порівняння авторського стилю прочитаних творів; застосування в мовленні літературознавчих термінів («міф», «міфологічний цикл», «гекзаметр», «пародія», «памфлет», «гротеск», «антитеза», «роман», «гумор», «сатира», «вічний образ», «наукова фантастика»).
--	--	---

творів; безпечно спілкується у цифровому середовищі з урахуванням принципів академічної доброчесності; виконує різні ролі у груповій онлайн-комунікації, обирає потрібні стратегії співпраці в різних ситуаціях спілкування; аналізує і вдосконалює зміст написаного відповідно до теми та мети висловлювання; 4) <i>Мова та мовлення:</i> аналізує окремі мовні явища в художніх текстах і робить висновки щодо функціонування та доцільності використання певних мовних одиниць; взаємодіє з іншими особами, використовуючи твори мистецтва для створення власних текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів); використовує різноманітні стратегії для продукування нових мистецьких ідей, використовує і доопрацьовує ідеї інших осіб на засадах принципів академічної доброчесності; досліджує власне мовлення, аналізує основні риси авторського стилю тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) для вдосконалення власного стилю мовлення.	«гротеск». Поглиблення понять «антитеза», «сатира», «наукова фантастика». КК. Ілюстрації О.Дом'є, Г.Доре, П.Пікассо, С.Далі та О.Окампо до «Дон Кіхота». Екранізації «Дон Кіхота». Мультфільм за сюжетом «Мандри Гуллівера». УМ. «Дон Кіхот» у перекладах М.Лукаша та А. Перепаді. Український поет Майк Йогансен – нащадок родини Сервантесів. Ж.Верн і Марко Вовчок. МЗ. Література й географія, історія, біологія, зоологія, суспільні науки.	
Тема 3. Пізнати самого себе		
Учень/ учениця 1) <i>Сприйняття та комунікація:</i> свідомо застосовує прийоми активного слухання; відповідає на запитання за змістом почутих/ прочитаних творів, що висвітлюють грані людських стосунків, акцентуючи увагу на важливих деталях, зокрема художніх деталях у художньому тексті; обговорює актуальність, жанрово-родову належність почутих або прочитаних творів про людські стосунки, їх ідейно-тематичні та загальні естетичні особливості, зв'язок тексту із ситуацією спілкування та художнього тексту з певною епохою, творчістю митця; переказує сюжет почутих/ прочитаних літературних творів (докладно, стисло, вибірково, творчо,	3.1. Дивовижні миттєвості життя у творах іншомовних авторів з України Шолом-Алейхем (Шолом Нахумович Рабинович, 1859-1916). Хлопчик Мотл Зображення єврейського життя на межі XIX-XX ст. Втілення типу «маленької людини», яка з гумором сприймає свої поразки, в образі хлопчика Мотла. Причини зіткнень хлопчика зі світом дорослих. Його стосунки з рідними та друзями. Змалювання суспільних протиріч, переслідувань євреїв на національному підґрунті та єврейської міграції в повісті.	1) <i>Сприйняття та комунікація:</i> Аудіювання художніх прозорих і поетичних текстів про грані людських стосунків, інформації про авторів творів Шолом-Алейхема, Дж.Олдріджа; переказ прочитаного тексту (стисло, докладно, вибірково, з творчим завданням (ввести в зміст елементи опису, роздуму; розгорнути діалог з питання, що міститься в тексті), з уточненням, розвитком думки, емоційним повтором, уточненням, резюмуванням та іншим); формулювання запитань до почутого/ прочитаного/ переглянутого (індивідуально, в парах, групах); перегляд слайд-презентації про короткі відомості про авторів прочитаних творів Шолом-Алейхема, Дж.Олдріджа; виступ щодо тематики та проблематики літературних творів (розгорнутий, логічно структурований, обґрунтований прикладами та

акцентуючи увагу на змісті в цілому, на окремих важливих деталях або фрагментах) відповідно до мети і ситуації спілкування; самостійно складає і komponує складний план, дає характеристику персонажів літературного твору, доцільно використовує цитати, скорочення, умовні позначення, символи тощо; вирізняє невербальні засоби, які сприяють розумінню не вираженого вербального змісту повідомлення; окреслює тематику і проблематику почутого/ прочитаного повідомлення, літературних творів, медіа тексту для подальшої інтерпретації; аналізує стильові, жанрові, естетичні та мовні особливості творів літератури; характеризує роль, виражальні можливості та вплив на слухача (адресата) важливих деталей, зокрема художніх, почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту); пояснює причини відповідного емоційного стану в типових життєвих ситуаціях; доречно використовує цитати із різних джерел (зокрема художніх текстів, медіатекстів) для підтвердження та увиразнення власних поглядів, ідей, переконань; позитивно впливає на емоційний стан учасників групової комунікації, цінуючи власну культурну традицію та виявляючи повагу до інших; знаходить потрібну інформацію, відому або нову, в одному чи кількох джерелах (зокрема художніх текстах, медіатекстах) і використовує її відповідно до самостійно визначених цілей; модифікує використання інтонаційних засобів залежно від комунікативної ситуації. 2) <i>Читання, аналіз, інтерпретація:</i> застосовує різні види критичного читання текстів різних родів та жанрів; співвідносить зміст літературних творів з історичним і соціокультурним контекстом, світоглядною позицією автора;	Шолом-алейхемівський «сміх крізь сльози». 3.2. Зовнішні випробування й внутрішні перемоги Джеймс Олдрідж (1918-2015). Останній дюйм Стислі відомості про автора. Екстремальна подорож Деві та його батька. Вплив подорожі на характери героїв та їхні стосунки. Моральні цінності в оповіданні. ТЛ. Знайомство з окремими художніми принципами реалістичного зображення. Поглиблення поняття «іронія» КК. Клезмерська музика. Вистава «Вечір Шолом-Алейхема» А.Грановського. Ілюстрація М.Шагала до творів Шолом-Алейхема. Кіноекранізації творів Шолом-Алейхема УМ. Україна в житті та творчості Шолом-Алейхема. Розквіт літератури на їдиш в Україні наприкінці ХІХ – у першій половині ХХ ст. МЗ. Література та історія, географія, біологія, суспільні науки	цитатами з прочитаних творів); складання і komponування складного плану, в тому числі цитатного; характеристика літературних персонажів (Мотл, Деві)з обґрунтуванням цитатним матеріалом; порівняльна характеристика літературних персонажів (Деві і батько Бен, Мотл і Деві); власне висловлювання з використання засобів художньої виразності. 2) <i>Читання, аналіз, інтерпретація:</i> Читання (вголос, мовчки, індивідуальне, ланцюжком, вибіркове, виразне, прогнозоване, коментоване, оглядове, навігаційне, за ролями та інші); усний та письмовий переказ прочитаного/ почутого/ переглянутого (індивідуально, в парах, групах, від імені персонажа); інтерв'ю з персонажами; коментування прочитаних творів, створення власного висловлювання на основі прочитаних творів; вправи за інтерактивними технологіями («Ажурна пилка», «Акваріум», «Броунівський рух», «Займи позицію» та інші); створення власного медіа продукту на основі творів літератури («хмари тегів», постер, плакат, буктрейлер, скрайбінг та інші); порівняння жанрових особливостей, тематики, проблематики різних творів; розпізнавання композиційних прийомів, прийомів створення літературних персонажів, зображувально-виражальних засобів; створення власних альтернативних варіантів розвитку подій в прочитаних творах; виконання завдань на порівняння (літературного втору та ілюстрації до нього, літературного твору й знятої на його основі кінематографічної або мультиплікаційної стрічки); створення за допомогою цифрових ресурсів власного повідомлення або презентації про відображення прочитаних творів в літературі і мистецтві; виконання завдань, спрямованих на опанування змісту літературознавчих понять (знайомство з окремими художніми принципами реалістичного зображення, поглиблення поняття «іронія»). 3) <i>Висловлювання думок:</i>
--	---	---

коментує та обґрунтовує актуальність порушених в одному чи кількох текстах проблем з урахуванням власного досвіду та культурно-історичного контексту; розмежовує в тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті) фактичну інформацію, суб'єктивні судження та прихований підтекст, наводить аргументи для спростування або підтвердження суджень, коментує підтекст, наводить приклади з особистого та суспільного досвіду; проскріплює емоційно-чуттєвий досвід персонажів на власну поведінку, переконання, ставлення та цінності; знаходить спільне і різне в прочитаних творах за тематикою, проблематикою, стилем, мовним оформленням, структурою, часом створення тощо; розпізнає в тексті літературні, зображувально-виражальні засоби, ознаки авторського стилю; характеризує особливості структури тексту, визначаючи функції та роль композиції, мовних засобів у ньому; коментує власні почуття під час читання творів і враження від прочитаного, аналізує вплив виражальних засобів на емоційно-естетичне сприйняття тексту; пропонує варіанти інтерпретації образів, подій і ситуацій у текстах (зокрема художніх текстах, медіатекстах), зважаючи на потенційну множинність прочитання в різних контекстах; використовує різні ресурси, зокрема цифрові, для розширення кола читацьких інтересів, демонструючи навички критичного мислення; на основі прочитаного створює власний або колективний медійний продукт; <i>3) Висловлювання думок:</i> передає зміст прочитаного з кількох джерел, узагальнюючи, скорочуючи, доповнюючи словесно інформацію; записує власне мовлення, використовуючи у разі потреби відповідні прийоми оптимізації викладу		Створення сценарію для екранізації, радіовистави; перетворення текстової інформації на візуальну (таблиця, схема, діаграма, кола Вена тощо); створення власного письмового мовлення (характеристика персонажів, опис, роздум про порушені в прочитаних творах проблеми); доповнення/ змінювання/ створення діалогів та монологів або переробка монологів в діалоги та діалогів в монологи; відгук про твір мистецтва за мотивами прочитаних творів; дискусія за проблематикою прочитаних творів; аналіз власних написаних текстів або висловлювання, редагування написаного. <i>4) Мова та мовлення:</i> Аналіз окремих мовних явищ в прочитаних текстах (символи, крилаті вислови); відгук про твір мистецтва за мотивами прочитаних творів; складання асоціативної карти, ментальної схеми, щоденника подвійних записів та інших вправ за різноманітними стратегіями, зокрема в технології критичного мислення (сенкан, діаманта та інші); застосування в мовленні літературознавчих термінів («іронія», «реалістичне зображення»).
---	--	--

думок (різні графічні прийоми, скорочення, виділення тощо) та засоби мовної виразності; оформлює власне висловлення з дотриманням принципів академічної доброчесності; складає та оформлює власні тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) різних типів, стилів і жанрів відповідно до усталених словотвірних, лексичних, орфографічних, граматичних, пунктуаційних і стилістичних норм; організовує та проводить дискусію (онлайн-дискусію), бере участь в обговоренні суспільно важливих проблем, порушених в текстах; виконує різні ролі у груповій онлайн-комунікації, обирає потрібні стратегії співпраці в різних ситуаціях спілкування; визначає переваги і недоліки власних написаних текстів і планує власний навчальний розвиток з урахуванням аналізу допущених помилок; демонструє толерантність і здатність до конструктивної взаємодії у процесі редагування; <i>4) Мова та мовлення:</i> аналізує окремі мовні явища в текстах художніх творів і робить висновки щодо функціонування і доцільності використання певних мовних одиниць; взаємодіє з іншими особами, використовуючи твори мистецтва для створення власних текстів (зокрема художніх текстів, медіа текстів); творчо використовує мовні засоби, обираючи із запропонованих варіантів нестандартні рішення, виявляючи художньо-образне, асоціативне мислення; використовує різноманітні стратегії для продукування нових мистецьких ідей, використовує і допрацьовує ідеї інших осіб на засадах академічної доброчесності; досліджує власне мовлення, аналізує основні риси авторського стилю тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) для вдосконалення власного стилі мовлення.		
Тема 4. У пошуках сенсу людського життя		
Учень/учениця	4.1. З поезії Сходу	<i>1) Сприйняття та комунікація:</i>

<i>1) Сприйняття та комунікація:</i> свідомо застосовує прийоми активного слухання; відповідає на запитання за змістом почутих/ прочитаних творів, що висвітлює грані людських стосунків, акцентуючи увагу на важливих деталях у художньому тексті; обговорює актуальність, жанрово-родову приналежність почутих або прочитаних творів про людські стосунки, їх ідейно-тематичні та загальні естетичні особливості, зв'язок тексту із ситуацією спілкування та художнього тексту з певною епохою, творчістю митця; переказує сюжет почутих/ прочитаних літературних творів (докладно, стисло, вибірково, творчо, акцентуючи увагу на змісті в цілому, на окремих важливих деталях або фрагментах) відповідно до мети і ситуації спілкування; самостійно складає і komponує складний план, дає характеристику персонажів літературного твору, доцільно використовуючи цитати, скорочення, умовні позначення, символи тощо; вирізняє невербальні засоби, які сприяють розумінню не вираженого вербально змісту повідомлення; окреслює тематику і проблематику почутого/ прочитаного повідомлення, літературних творів, медіа тексту для подальшої інтерпретації; аналізує стильові, жанрові, естетичні та мовні особливості творів літератури; характеризує роль, виражальні можливості та вплив на слухача (адресата) важливих деталей, зокрема художніх, почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту); пояснює причини відповідного емоційного стану в типових життєвих ситуаціях; доречно використовує цитати з різних джерел (зокрема художніх текстів, медіатекстів) для підтвердження та увиразнення власних поглядів, ідей, переконань; позитивно впливає на емоційний стан учасників	Розквіт китайської культури за часів династії Тан. Вплив конфуціанства та даосизму на китайську поезію. Лі Бо (701-762). Печаль на яшмовому ганку. Сосна біля південної галереї Стислі відомості про автора. «Дух мандрівного лицарства» у житті та поезії письменника. Описи природи, відтворення стану людської душі та роздуми про сенс людського життя в ліриці Лі Бо. Ду Фу (Ду Шаолін, 711-770). Пісня про хліб та шовк. Весняні надії Стислі відомості про автора. Осуд війни й утвердження цінності мирного життя в поезії Ду Фу. Сподівання на відродження батьківщини у творах поета. Конфуціанські мотиви його поезії. Відповідності між пейзажем і внутрішнім світом ліричного героя. Омар Хаям (бл.1048-1122). Рубаї Стислі відомості про автора. Жанр рубаї у творчості Хаяма. Вільнодумний та життєлюбний характер його поезії. Осмислення можливостей людини та їхніх меж; пошуки щастя, мудрості та сенсу життя у віршах Хаяма. Суфійські ідеї в його ліриці; її інакомовний зміст.	Аудіювання художніх текстів, які розкривають пошуки сенсу людського життя, інформації про авторів Лі Бо, Ду Фу, Омара Хаяма, Гафіза, Ш.Петефі, Дж.Р.Кіплінга, Рюноске Акутагаву, А.де Сент-Екзюпері; переказ прочитаного тексту (стисло, докладно, вибірково, з творчим завданням (ввести в зміст елементи опису, роздуму; розгорнути діалог з питання, що міститься в тексті), з уточненням, розвитком думки, емоційним повтором, уточненням, резюмуванням та іншим); формулювання запитань до почутого/ прочитаного/ переглянутого (індивідуально, в парах, групах); перегляд слайд-презентації про короткі відомості авторів прочитаних творів; виступ щодо тематики та проблематики літературних творів (розгорнутий, логічно структурований, обґрунтований прикладами та цитатами з прочитаних творів); складання і komponування складного плану, тез; характеристика літературних персонажів (Маленький принц, жителі планет, Будда, Кандата, ліричний герой творів О.Хаяма, Лі Бо, Ду Фу, Гафіза, Ш.Петефі, Дж.Р.Кіплінга) з обґрунтуванням цитатним матеріалом; власне висловлювання з використанням засобів художньої виразності. <i>2) Читання, аналіз, інтерпретація:</i> Читання (вголос, мовчки, індивідуальне, ланцюжком, вибірково, виразне, прогнозоване, коментоване, оглядове, навігаційне, за ролями, мелодекламація, відео поезія та інші); усний та письмовий переказ почутого/ прочитаного/ переглянутого (індивідуально, в парах, групах, від імені персонажа); коментування прочитаних творів, створення власного висловлювання на сонові прочитаних творів літератури («хмари тегів», постер, плакат, бук трейлер, скрайбінг та інше); порівняння оригіналів та перекладів творів або уривків, жанрових особливостей, тематики, проблематики різних творів; розпізнавання композиційних прийомів, прийомів створення літературного персонажа та ліричного героя, зображувально-виражальних засобів (антитеза, гіпербола, метафора, епітет, порівняння, символ)
---	--	---

групової комунікації, цінуючи власну культурну традицію та виявляючи повагу до інших; знаходить потрібну інформацію, відому або нову, в одному чи кількох джерелах (зокрема художніх текстах, медіатекстах) і використовує її відповідно до самостійно визначених цілей; модифікує використання інтонаційних засобів залежно від комунікативної ситуації; 2) <i>Читання, аналіз, інтерпретація:</i> застосовує різні види критичного читання текстів різних видів; співвідносить зміст літературних творів з історичним і соціокультурним контекстом, світоглядною позицією автора; коментує та обґрунтовує актуальність порушених в одному чи кількох текстах проблем з урахуванням власного досвіду та культурно-історичного контексту; розмежовує в тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті) фактичну інформацію, суб'єктивні судження та прихований підтекст, наводить аргументи для спростування або підтвердження суджень, коментує підтекст, наводить приклади з особистого та суспільного досвіду; проскріплює емоційно-чутєвий досвід персонажів на власну поведінку, переконання, ставлення та цінності; знаходить спільне і різне в прочитаних творах за тематикою, проблематикою, стилем, мовним оформленням, структурою, часом створення тощо; розпізнає в тексті літератури зображувально-виражальні засоби, ознаки авторського стилю; характеризує особливості структури тексту, визнаючи функції та роль композиції, мовних засобів у ньому; коментує власні почуття під час читання творів і враження від прочитаного, аналізує вплив виражальних засобів на емоційно-естетичне сприйняття тексту; пропонує власні варіанти інтерпретації образів,	Шамседдін Мухаммад Гафіз Ширазі (бл. 1325-1389 або 1390). Газелі Стислі відомості про автора. Жанр газелей у творчості Гафіза. Вплив суфійської філософії на його творчість. Увираження закоханості у красу світу, сили любовних переживань, роздуми про мінливість долі та ін..провідні мотиви газелей поета. 4.2. З поезії Заходу Шандор Петефі (1823-1849). Коли ти муж, будь мужнім... Оdkрий мені дорогу, доле Стислі відомості про автора. Подорож Ш.Петефі Закарпаттям. Пафос романтичного бунту проти світу в його ліриці. Життєві цінності й моральні чесноти в поезії «Коли ти муж, будь мужнім...». Ідеал героїчного служіння людям у вірші «Оdkрий мені дорогу, доле»; християнські мотиви у творі. Джозеф Редьярд Кіплінг (1865-1936). Якщо... Стислі відомості про письменника. Моральні чесноти справжньої людини в поезії «Якщо...». Протистояння життєвим труднощам і сенс людського буття у творі. Т.Л. Поглиблення поняття «пейзажна лірика». Поняття «ліричний герой», «паралелізм»,	тощо); вправи за інтерактивними технологіями («Ажурна пилка», «Акваріум», «Броунівський рух», «Займи позицію» та інші); виконай завдання на порівняння (літературного твору та його перекладів, літературного твору та ілюстрації до нього, літературного твору й знятої на його основі кінематографічної або мультиплікаційної стрічки); створення власних альтернативних варіантів розвитку подій в прочитаних творах; створення за допомогою цифрових ресурсів власного повідомлення або презентації про відображення прочитаних творів в літературі і мистецтві; виконання завдань, спрямованих на опанування змісту літературознавчих понять («казка-притча», «рубай», «газель», «паралелізм», поглиблення поняття «новела», «притча», «алегорія», «символ», «підтекст», «ліричний герой», «пейзажна лірика», «оповідач», «метафора»). 3) <i>Висловлювання думок:</i> Перетворення текстової інформації на візуальну (таблиця, схема, діаграма, кола Венна та інші); створення власного письмового мовлення (характеристика персонажу, ліричного героя, порівняльна характеристика персонажів, опис, роздум про порушені в прочитаних творах проблеми); доповнення/ змінювання/ створення діалогів та монологів або переробка монологів в діалоги та діалогів в монологи; відгук про твір мистецтва за мотивами прочитаних творів; дискусія за проблематикою прочитаних творів; аналіз власних написаних текстів або висловлювання, редагування написаного. 4) <i>Мова та мовлення:</i> Аналіз окремих мовних явищ в прочитаних текстах (символи, крилаті вислови); відгук про твір мистецтва за мотивами прочитаних творів; складання асоціативної карти, ментальної схеми, щоденника подвійних записів та інших вправ за різноманітними стратегіями, зокрема в технології критичного
--	--	--

подій і ситуацій у текстах (зокрема художніх текстах, медіатекстах), зважаючи на потенційну множинність прочитання в різних контекстах; використовує різні ресурси, зокрема цифрові, для розширення кола читацьких інтересів, демонструючи навички критичного мислення; на основі прочитаного створює власний або колективний медійний продукт; 3) <i>Висловлювання думок:</i> передає зміст прочитаного з кількох джерел, узагальнюючи, скорочуючи, доповнюючи словесно інформацією; записує власне мовлення, використовуючи у разі потреби прийоми оптимізації викладу думок (різні графічні прийоми, скорочення, виділення тощо) та засоби мовної виразності; оформлює власне висловлення з дотриманням принципів академічної доброчесності; складає та оформлює власні тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) різних типів, стилів і жанрів відповідно до усталених словотвірних, лексичних, орфографічних, граматичних, пунктуаційних і стилістичних норм; організовує та проводить дискусію (онлайн-дискусію), бере участь в обговоренні суспільно важливих проблем, порушених в текстах; виконує різні ролі у груповій онлайн-комунікації, обирає потрібні стратегії співпраці в різних ситуаціях спілкування; визначає переваги і недоліки власних написаних текстів і планує власний навчальний розвиток з урахуванням аналізу допущених помилок; демонструє толерантність і здатність до конструктивної взаємодії у процесі редагування; 4) <i>Мова та мовлення:</i> аналізує окремі мовні явища в текстах художніх творів і робить висновки щодо функціонування та доцільності використання певних мовних одиниць; взаємодіє з іншими особами, використовуючи твори	«рубаї», «газель». КК. Зв'язок лірики та живопису в середньовічному Китаї. Картини «Слухаючи вітер у соснах» Ма Ліня, «Початок весни в горах» Го Сі, «Роздуми над поезією Ду Фу» Ван Шаміня. Среєдньовічні мініатюри до рубаї О.Хаяма. УМ. Твори Хаяма і Гафіза в українських перекладах А.Кримського й В.Мисика. Поезії Лі Бо в перекладах Л.Первомайського, Г.Туркова, Б.Рифтіна. Пам'ятник Ш.Петефі в Ужгороді та Івано-Франковську. Л.Первомайський як перекладач поезії Ш.Петефі. В.Стус та його переклад вірша «Якщо...» Дж.Р.Кіплінга. МЗ. Література та історія, природничі науки, етнографія 4.3. Філософська проза Рюноске Агутагава (1892-1927). Павутинка Стислі відомості про автора. Вплив буддизму на його творчість. Філософський зміст новели «Павутинка». Критика егоїзму в образі Кандати; психологічні та моральні причини його вчинку. Буддистські мотиви у творі. Метафора павутинки та символічний підтекст твору. Антуан де Сент-Екзюпері (1900-1944). Маленький принц Стислі відомості про автора.	мислення (сенкан, діаманта та інші); складання власних рубаї, притч; застосування в мовленні літературознавчих термінів («казка-притча», «рубаї», «газель», «паралелізм», поглиблення поняття «новела», «притча», «алегорія», «символ», «підтекст», «ліричний герой», «пейзажна лірика», «оповідач», «метафора»).
--	--	--

мистецтва для створення власних текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів); творчо використовує мовні засоби, обираючи із запропонованих варіантів нестандартні рішення, виявляючи художньо-образне, асоціативне мислення; використовує різноманітні стратегії для продукування нових мистецьких ідей, використовує і допрацьовує ідеї інших осіб на засадах принципів академічної доброчесності; досліджує власне мовлення, аналізує основні риси авторського стилю тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) для вдосконалення власного стилю мовлення.	«Маленький принц» - філософська казка-притча. Алегоричний зміст фантастичної мандрівки Маленького принца. Почуття і стосунки людей у сприйнятті Маленького принца. Моральний вибір і відповідальність за нього. Справжні та хибні цінності життя. Образи Маленького принца та оповідача. ТЛ. Поглиблення поняття «притча», «алегорія», «символ», «підтекст», «оповідач». Поняття «казка-притча». КК. Малюнки А.де Сент-Екзюпері до його казки «Маленький принц». УМ. Пам'ятник Маленькому принцу в м.Дніпрі. МЗ. Література та історія, астрономія, історія культури.	
Тема 5. Людські можливості в науковій фантастиці		
Учень/ учениця <i>1) Сприйняття та комунікація:</i> свідомо застосовує прийоми активного слухання; відповідає на запитання за змістом почутих/ прочитаних творів фантастики та фентезі, акцентуючи увагу на важливих деталях, зокрема художніх деталях у художньому тексті; обговорює актуальність, жанрово-родову належність почутих або прочитаних творів фантастики та фентезі, їх ідейно-тематичні та загальні естетичні особливості, зв'язок тексту із ситуацією спілкування та художнього тексту з певною епохою, творчістю митця; переказує сюжет почутих/ прочитаних літературних творів (докладно, стисло, вибірково, творчо, акцентуючи увагу на змісті в цілому, на окремих важливих деталях або фрагментах) відповідно до	Айзек Азімов (1920-1992). Фах Стислі відомості про письменника. Картина майбутнього в повісті «Фах». Негативні наслідки зображеної системи освіти: автоматизація розвитку особистості, нівелювання її індивідуальних прагнень, ігнорування її свободи волі. Шлях Джорджа Плейтена до самореалізації. Критика небезпечних впливів науково-технічного прогресу на суспільство та людину у творі. Деніел Кіз (1927-2014). Квіти для Елджернона	<i>1) Сприйняття та комунікація:</i> Аудіювання художніх текстів жанру фантастики та фентезі, інформації про авторів А.Азімова та Д.Кіза; переказ прочитаного тексту (стисло, докладно, вибірково, з творчим завданням (ввести в зміст елементи опису, роздуму; розгорнути діалог з питання, що міститься в тексті), з уточненням, розвитком думки, емоційним повтором, резюмуванням та іншим); формулювання запитань до почутого/ прочитаного/ переглянутого (індивідуально, в парах, групах); перегляд слайд-презентації про короткі відомості про авторів прочитаних творів; виступ щодо тематики та проблематики літературних творів (розгорнутий, логічно структурований, обґрунтований прикладами та цитатами з прочитаних творів); складання і компонування складного плану, тез; характеристика літературних персонажів (Джордж Плейтен, Чарлі Гордон) з огрунтуванням

мети і ситуації спілкування; самостійно складає і komponує складний план, дає характеристики персонажів літературного твору, доцільно використовуючи цитати, скорочення, умовні позначення, символи тощо; окреслює тематику і проблематику прочитаного/ почутого повідомлення, літературних творів, медіа тексту для подальшої інтерпретації; аналізує стильові, жанрові, естетичні та мовні особливості творів літератури; характеризує роль, виражальні можливості та вплив на слухача (адресата) важливих деталей, зокрема художніх, почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту); доречно використовує цитати з різних джерел (зокрема художніх текстів, медіатекстів) для підтвердження та увиразнення власних поглядів, ідей, переконань; дослухається до інших думок, демонструючи готовність до зміни власної позиції за умови отримання достатньої аргументації; коментує особливості вираження емоційного стану в різних культурах на основі аналізу почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) для розвитку власного емоційного інтелекту. 2) <i>Читання, аналіз, інтерпретація:</i> застосовує різні види критичного читання текстів різних родів і жанрів; співвідносить зміст літературних творів з історичним і соціокультурним контекстом, світоглядною позицією автора; коментує і обґрунтовує актуальність порушених в одному чи кількох текстах проблем з урахуванням власного досвіду та культурно-історичного контексту; проекціює емоційно-чуттєвий досвід персонажів на власну поведінку, переконання, ставлення та цінності; знаходить спільне і різне в прочитаних творах за	Стислі відомості про автора. Можливості медицини майбутнього у «Квітах для Елджернона». Сутність зображеного медичного експерименту; спричинені ним зміни у свідомості та суспільному становищі Чарлі Гордона; його життєвий крах. Ставлення Чарлі до миші Елджернона. Критика суспільних взаємин і небезпечних медичних експериментів у науково-фантастичному оповіданні. Особливості оповіді. ТЛ. Поглиблення понять «наукова фантастика», «фентезі», «оповідач». КК. Кінострічки за творами А.Азімова. Театральні вистави та екранізації «Квітів для Елджернона» Д.Кіза. УМ. Українська фантастика. Л.Вороніна «Таємне Товариство боягузів, або Засіб від переляку № 9», Олесь Бредник «Хто зважиться – вогняним наречеться». МЗ. Література та суспільні, а також природознавчі науки.	цитатним матеріалом; власне висловлювання з використанням засобів художньої виразності. 2) <i>Читання, аналіз, інтерпретація:</i> Читання (вголос, мовчки, індивідуальне, ланцюжком, вибіркове, виразне, прогнозоване, коментоване, оглядове, навігаційне, за ролями та інші); усний та письмовий переказ почутого/ прочитаного/ переглянутого (індивідуально, в парах, групах, від імені персонажа); коментування прочитаних творів, створення власного висловлювання на основі прочитаних творів; створення власного медіа продукту на основі творів літератури («хмари тегів», постер, плакат, бук трейлер, скрайбінг та інше); порівняння жанрових особливостей, тематики, проблематики різних творів; розпізнавання композиційних прийомів, прийомів створення літературного персонажа та ліричного героя, зображувально-виражальних засобів; вправи за інтерактивними технологіями («Ажурна пилка», «Акваріум», «Броунівський рух», «Займи позицію» та інші); виконання завдань на порівняння (літературного твору та ілюстрації до нього, літературного твору й знятої на його основі кінематографічної або мультиплікаційної стрічки, театральної вистави); створення власних альтернативних варіантів розвитку подій в прочитаних творах; створення за допомогою цифрових ресурсів власного повідомлення або презентації про відображення прочитаних творів в літературі і мистецтві; виконання завдань, спрямованих на опанування змісту літературознавчих понять (поглиблення понять «наукова фантастика», «фентезі», «оповідач»). 3) <i>Висловлювання думок:</i> Створення проєктів (літературні, театральні, дослідницькі, інформаційні тощо); перетворення текстової інформації на візуальну (таблиця, схема, діаграма, кола Венна тощо); створення власного письмового мовлення (характеристика персонажу,
--	--	--

тематикою, проблематикою, стилем, мовним оформленням, структурою, часом створення тощо; розпізнає в тексті літературні, зображувально-виражальні засоби, ознаки авторського стилю; характеризує особливості структури тексту, визначаючи функції та роль композиції, мовних засобів у ньому; пропонує варіанти інтерпретації образів, подій і ситуацій у текстах (зокрема художніх текстах, медіатекстах), зважаючи на потенційну множинність прочитання в різних контекстах; використовує різні ресурси, зокрема цифрові, для розширення кола читацьких інтересів, демонструючи навички критичного мислення; на основі прочитаного створює власний або колективний медійний продукт; обстоює власну думку про роль і місце тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) у культурно-історичному контексті. <i>3) Висловлювання думок:</i> передає зміст прочитаного з кількох джерел, узагальнюючи, скорочуючи, доповнюючи словесно інформацію; записує власне мовлення, використовуючи у разі потреби відповідні прийоми відповідні прийоми оптимізації викладу думок (різні графічні прийоми, скорочення, виділення тощо) та засоби мовної виразності; створює самостійно тексти (зокрема художні тексти, медіатексти), використовує різні форми їх презентацій для досягнення відповідної комунікативної мети; організовує та проводить дискусію (онлайн-дискусію), бере участь в обговоренні суспільно важливих проблем, порушених в текстах; виконує різні ролі у груповій онлайн-комунікації, обирає потрібні стратегії співпраці в різних ситуаціях спілкування. <i>4) Мова та мовлення:</i>		ліричного героя, порівняльна характеристика персонажів, опис, роздум про порушені в прочитаних творах проблеми); доповнення/ змінювання/ створення діалогів та монологів або переробка монологів в діалоги та діалогів в монологи; відгук про твір мистецтва за мотивами прочитаних творів; дискусія за проблематикою прочитаних творів; аналіз власних написаних текстів або висловлювання, редагування написаного. <i>4) Мова та мовлення:</i> Аналіз окремих мовних явищ в прочитаних текстах; відгук про твір мистецтва за мотивами прочитаних творів; складання асоціативної карти, ментальної схеми, щоденника подвійних записів та інших вправ за різноманітними стратегіями, зокрема в технології критичного мислення (сенкан, діаманта та інші), створення власних фанфіків за фантастичними та фентезійними творами; застосування в мовленні літературознавчих термінів («наукова фантастика», «фентезі», «оповідач»).
--	--	---

аналізує окремі мовні явища в текстах художніх творів і робить висновки щодо функціонування та доцільності використання певних мовних одиниць;
творчо використовує мовні засоби, обираючи із запропонованих варіантів нестандартні рішення, виявляючи художньо-образне, асоціативне мислення;
використовує різноманітні стратегії для продукування нових мистецьких ідей, використовує і доопрацьовує ідеї інших осіб на засадах академічної доброчесності;
досліджує власне мовлення, **аналізує** основні риси авторського стилю тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) для вдосконалення власного стилю мовлення.

--

--